

TIJDSCHRIFT

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt“

TE

AMSTERDAM

11^e Jaargang

AMSTERDAM

JOHANNES MÜLLER

1903

Nederlandsche Penningen 1864—1898,

DOOR

W. K. F. ZWIERZINA

DEEL II, 1879—1890.

560. 1881.

Prijspenning der vereeniging „Nijverheid”
te Leeuwarden, uitgereikt op de
tentoonstelling in 1881.

Vz. De nijverheid, voorgesteld als eene
antiek gedrapeerde staande vrouw, wier rech-
terhand op een ploeg rust, waarbij korenaren
liggen; met de linkerhand houdt zij een
krans boven een kamrad, bijenkorf en hoorn
van overvloed.

Omschrift: VEREENIGING NIJVERHEID

LEEUWARDEN

Kz. Glad veld omgeven door een krans.

Brons, 45 m.M. Zie DIRKS 814^b.

561. 1881

Prijspenning der tentoonstelling van
dekoratieve schilderkunst te Amsterdam.

Vz. Glad veld met het omschrift:

⊗ TENTOONSTELLING VAN DECORATIEVE
SCHILDERKUNST.

Kz. Glad veld, omgeven door een eikeloofkrans.

Omschrift: NEDERLANDSCHE SCHILDERSBOND.

Brons, 45 m.M., Leidsch penningkabinet, door W. SCHAMMER.

502. 1881

Tentoonstelling van decoratieve en schilderkunst te Arnhem.

Vz. Gelijk n°. 531, in het veld gegraveerd:

Herinnering

ARNHEM

1881

In het veld op de Kz. gegraveerd:

Gemeente

Arnhem

Brons, 45 m.M. Verz. ROEST.

503. 1881

Schietwedstrijd voor de Transvaal te Amsterdam.

Eenzijdig. Het door zes transvaalsche vlaggen omgeven wapen van de Transvaal. (De ossenwagen met een lemoen in plaats van een disselboom). Daarboven arend met uitgespreide vleugels, daaronder een lint met de spreuk:

EENDRACHT MAAKT MACHT.

Omschrift in parelcirkel:

SCHIETWEDSTRYD VOOR DE TRANSVAAL

AMSTERDAM 1881

Zilver, 29 m.M. Verz. Z.

564.

1881.

Draagpenning der Koninklijke Nederlandsche
Zeil- en Roeivereeniging te Amsterdam.

Vz. Gekroond anker omslingerd door een
kabeltouw.

Omschrift: OPPERICHT - ANNO 1848

Kz.

KON. NED.

ZEIL- & ROEI-

VEREENIGING

AMSTERDAM

Brons met oog en ring, 20 m.M., door
BEGEER.

De vereeniging tracht zoowel den lust tot al hetgeen met het zee-
wezen in betrekking staat op te wekken en aan te moedigen, als
jongelieden te gewinnen goed en handig met roei- en zeilvaartuigen
om te gaan. Jaarlijks houdt zij een wedstrijd voor roei- en zeilvaar-
tuigen. In 1849 richtte zij een Matrozeninstituut op, voor welks
leerlingen de brik „Zeehond” tot leerschool en verblijfplaats is
ingericht.

De vereeniging voert het Koninklijk naamcijfer in haar vlag en
standaard.

Zij werd in 1848 opgericht tengevolge van oneenigheid tusschen
Rotterdam en Amsterdam, ontstaan in den boezem der oudste derge-
lijke vereeniging, de in 1846 te Rotterdam opgerichte Kon. Ned.
Yachtclub, (beschermheer Prins HENDRIK en kort na diens dood ont-
bonden). Koning WILLEM II aanvaardde het beschermheerschap en
in September 1849 had de eerste wedstrijd op het IJ plaats. Waar
geen algemeene bond van zeil- en roeivereenigingen in Nederland
bestaat, vormt zij het feitelijk centrum op dat gebied. Bij gelegen-
heid van haar 50-jarig bestaan in 1898, loofde zij voor elke in dat
jaar gehouden roei- of zeilwedstrijd een zilveren eerebeker uit, ter
waarde van f 100.—.

565.

1881.

Landbouwtentoonstelling te Bergen-op-Zoom.

Vz. Het gekroonde wapen van Bergen op Zoom, omgeven door twee saamgeknoopte lauwertakken, daaronder op een cartouche ingeslagen: 1881.

Omschrift: TENTOONSTELLING VAN BERGEN OP ZOOM.

Kz. = Vz. van n°. 92 (DIRKS XXX).

Zilver, 42 m.M. Verz. SNOECK. Ontbreekt in *Bijdragen*.

566. 1881.

Prijspenning der postduivenvereeniging Mercurius, te Groningen.

Te vergeefs opgevraagd in het *Tijdschrift*.

567. 1882. Maart.

Prijspenning van het Utrechtsch Studentenkorps.

Vz. Het wapen van Utrecht op eene achtpuntige vlamme ster, omschrift:

SOL JUSTITIAE ILLUSTRANOS

Kz. Lauwerkrans met het omschrift:

UTRECHTSCH STUDENTENCORPS

Brons met oog en ring, 41 m.M., Leidsch penningkabinet, door W. J. SCHAMMER.

568. 1882. 21 April.

Eeuwfeest der geboorte van FRIEDRICH FRÖBEL.

Vz. Zijn aanzierend borstbeeld.

Omschrift: FRIEDRICH FRÖBEL

GEB.: 21 APRIL 1782.

Kz. Omschrift: * ANNA PAUWLONA SCHOOL
AMSTERDAM

In het veld: FRÖBEL

HERD ACHT

21 APRIL

1882.

Tin, met oog en ring, 30 m.M., nal. J. ELION,
door wien dit penninkje werd gegraveerd.

FRÖBEL werd geboren te Oberweisbach in Schwarzburg-Rudolstadt, studeerde eerst te Jena en later te Göttingen en Berlijn. In 1813 maakte hij deel uit van LUTZOW's vrijkorps en stichtte 1816 een school te Griesheim, weldra naar Keilhau overgeplaatst. In 1831 vertrok hij naar Zwitserland, waar hij een school te Wartensee en het weeshuis te Burgdorf stichtte, in alles het voetspoor volgende van PESTALOZZI. In 1837 naar Duitschland teruggekeerd, richtte hij te Blankenberg den eersten „Kindergarten” op en in slot Marienthal het „Seminar für Kindergärtnerinnen.” Hij overleed aldaar 21 Juni 1852.

Zijne bekendste geschriften zijn: *Die Menschenerziehung* (1826) en *Kommt lasst uns unsern Kindern leben* (1844).

569. 1882. 30 April.

Gymnastiekuitvoering bij het 10-jarig bestaan
der Ver. CLAUDIUS CIVILIS te Leeuwarden.

Vz. Het gekroonde wapen van Leeuwarden.

Omschrift:

VEREENIGING CLAUDIUS CIVILIS LEEUWARDEN

* 1872-1882 *

Kz. Opschrift:

TER HERINNERING
 AAN DE
 GIJMNASTIEK
 UITVOERING
 VAN 30 APRIL 1882
 TOT VIERING VAN HET
 X JARIG BESTAAN
 DER
 VEREENIGING

Brons 40 m.M. (Eigendom van het Ned. Gymn. Verbond).

570. 1882. Juni.

Tentoonstelling van postduiven te 's-Gravenhage. Prijspenning van de postduivenvereeniging „de Ooyevaar” aldaar.

Vz. Een ooievaar met aal in den bek, links gewend, staande onder een stralenschietende muurkroon, omgeven door een krans van eike-loof, omwonden door een lint, waarop ge-graveerd:

POSTDUIVEN-VEREENIGING, - DE OOIEVAAR

Tegen den krans rust links en rechts het gekroonde wapen van 's-Gravenhage.

Kz. In een met lint omwonden lauwerkrans:

POSTDUIVENTENTONSTELLING

's HAGE

JUNIJ 1882

PRIJS

AAN

Zilver verguld, 40 m.M. Verz. ENSCHEDÉ.

571. 1882. 2 Juli.

Presentiepenning van de Société Royale de Numismatique de Belgique met borstbeeld van
GERARD VAN LOON.

Vz. = n°. 519.

Kz. Omschrift:

⊗ LA SOC.: NUMISMATIQUE ⊗

In het veld, binnen een cirkel waarin 9 boogjes:

ASSEMBLÉE

GÉNALE

DU 2 JUILLET

1882

Brons, 33 m.M. Mededeeling van den heer
ALPH. DE WITTE.

572. 1882. 2 Juli.

Hulde van het Nederlandsch Gymnastiek-
Verbond aan D^r. D. LUBACH te Kampen, bij
de 40e verjaring zijner promotie.

Vz. = n°. 364.

Kz. In het veld tusschen krullen:

Aan

D^r. D. Lubach

te

KAMPEN

2 Juli

1842—1882

Zilver, 41 m.M.

DIRK LUBACH is geboren te Dokkum, 25 December 1815, waar zijn vader konrektor was aan de latijnsche school, welke betrekking dezen reeds in 1816 te Haarlem werd opgedragen. Hij promoveerde tot dokter in de geneeskunde te Groningen 2 Juli 1842, vestigde zich te Haarlem, doch legde zijn praktijk neer in Mei 1866 bij zijne benoeming tot adjunkt-inspekteur van het geneeskundig staatstoezicht in Noord-Holland, in November 1868 gevolgd door zijne benoeming tot inspekteur in Overijsel en Drenthe. Hij is steeds een krachtig en overtuigend strijder geweest voor de gymnastiek en hare invoering als leervak op de scholen voor lager en middelbaar onderwijs. Tal van geleerde geschriften en artikelen in tijdschriften zagen van zijne hand het licht, als bibliothekaris van TEYLER's genootschap maakte hij zich door den wetenschappelijk bewerkten katalogus der bibliotheek verdienstelijk. Hij was medeoprichter van het *Album der Natuur* (1852) en ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw; hij overleed te Kampen 11 Oktober 1902.

573. 1882. 30 Juli.

12° Uitvoering van het Nederlandsch Gymnastiekverbond te Roermond.

Vz. = n°. 364.

Kz. Het wapen van Roermond met helm en dekkleeden.

Omschrift: 12DE UITVOERING 30 JULI 1882,

ROERMOND. < $\begin{matrix} \wedge \\ \square \\ \vee \end{matrix} \rangle$

Brons verguld, 41 m.M. Verz. TEYLER.

574. Als voren.

Vz. De gekroonde nederlandsche leeuw met zwaard en pijlbundel, daaronder: H. HELD.

Omschrift op matten rand:

* NEDERLANDSCH GYMNASTIEKVERBOND.

Kz. In parelcirkel een door een eikekrans

omgeven figuur, vermoedelijk de 4 V's (vrank, vrij, vroom, vroed) moettende voorstellen.

Omschrift: * 12^e OPENBARE UITVOERING TE ROERMOND, 30 JULI 1882.

Tin, met oog aan rood, wit, blauw lint, 29 m.M. Verz. Z.

575. 1882. 16 Augustus.

Zeilvereeniging „de Pan” te Sneek.

Zilveren braadpan groot 12 m.M., aan 23^s m.M. langen steel. In de pan staat gegraveerd:

Sneek
18¹⁶/₈82

Verz. Z.

Omtrent de beteekenis van dit eigenaardige draagteeken bestaan twee lezingen; de eerste wil er een symbool in zien van het gezellige leven aan boord van een boeier bij een zeiltocht, ook wel van de gastvrijheid; de tweede meent, dat het eene herinnering is aan een behaalde overwinning te Amsterdam, waarbij de Minister van Marine tegenwoordig was en aan het wachtschip last gaf bengaalsch vuur af te steken, dat bij gebrek aan beter werd ontstoken op door de matrozen vastgehouden braadpannen. De leden der vereeniging voeren een braadpan in den top van den mast.

576. 1882. Augustus.

Fancy-fair te 's-Gravenhage ten bate der „Alliance Israélite Universelle”.

Vz. Wereldbol, waarop de tafelen der wet en twee vereenigde handen.

Omschrift:

* HET PLAATSELIJK COMITÉ VAN HET ALGEMEEN
ISRAELIETISCH VERBOND *
ALLIANCE ISRAELITE UNIVERSELLE *
TE 'S-GRAVENHAGE.

Kz. In het veld:

HERINNERING
AAN DE
TE 'S-GRAVENHAGE
IN AUGUSTUS 1882
GEHOUDEN
FANCY FAIR
MET DANKBARE
HULDE.

★

Brons, 32 m.M. Verz. TEYLER.

577. 1882. 28 November.

75-Jarig bestaan van het Schilder- en Teekenkundig genootschap „Kunstliefde”, te Utrecht.

Vz. Drie engeltjes, (waarvan die aan de rechterzijde palet, paneelen en schilderstok, die links een passer, de onderste een rozen-slinger houdt), torschen het schilderswapen, drie zilveren schilden geplaatst 2, 1, op een blauw veld, waarboven een ossekop.

Daarboven een lint, waarop ingestempeld: 1807—1882. Onder staat: J. P. M. M(enger).

Kz. Het gekroonde wapen van de gemeente Utrecht in parelrand, omschrift:

SCHILDER- EN TEEKENKUNDIG GENOOTSCHAP
KUNSTLIEFDE

Brons, 37 m.M. Verz. Z.

578. 1882. 15 December.

Inwijding van het Nederlandsch Hervormd Diakonieweeshuis te Amsterdam.

Vz. Cartouche, waarvan terzijden koorden

afhangen met bloemen gesierd, daarop aan linten drie zegels. Deze zegels vertoonen:

Boven links: Zittende vrouw de face, met opengeslagen boek, aan hare rechterzijde boom, kruis, vogel en het wapen van Amsterdam, aan hare linker weesjongen met den hoed onder den arm, in de afsnede: DIACONI
WEESHUYS.

Boven rechts: linksgewende klimmende leeuw met anker in een cirkel, omschrift: stralende ster, IUSTUS · UT · LEO · CONFIDIT · PROV · 28

Onder: Een zittende vrouw (rechts gewend), met hoorn van overvloed en aan hare voeten het wapen van Amsterdam, werpt geldstukken in het voorschoot van een voor haar staanden man; omschrift: SALIGH ZYN DE BARMHERTIGE

In de afsnede: $\mathfrak{M}^{\text{D}} \text{I} \frac{1}{2}$

Boven de cartouche stralend oog in driehoek, onder rechts: J. ELION. F.

Kz. De voorgevel van het nieuwe diakonie weeshuis.

Daar boven in boog:

GOD IS EEN VADER DER WEEZEN. PSALM 68 v. 6
LOOFT DEN HEER! PSALM 103 v. 21

Daaronder:

DIA. WEESHUIS DER NED. HERV. GEM.
TE AMSTERDAM
DEN HEERE GEWIJD
DEN 15^{DEN} DECEMBER 1882.

A. N. GODEFROY ARCHIT.

Brons, 70 m.M. Verz. Koninklijk Oudheidkundig Genootschap Amsterdam.

579.

1882.

Rijks belooningspenning voor wedvluchten van postduiven.

Vz. 's Konings rechts gewend hoofd in cirkel, omschrift op matten rand:

* WILLEM III KONING DER NED. G. H. V. L.

Kz. Vijf duiven vliegen over een landschap, waarin een vesting gelegen is, omgeven door een parelrand.

Zilver en brons, 39 m.M. Verz. Z. Vz. door J. P. M. MENGER. Kz. door W. J. SCHAMMER. *Oranjepenningen* 1370.

Deze penning is *niet* bij Kon. besluit ingesteld, doch wordt van wege het Departement van Oorlog uitgelooft. Z. M. de Koning heeft alleen Hd. verlangen te kennen gegeven er Zijn borstbeeld op geplaatst te zien.

580.

1883. 23 Januari.

Huwelijk van MAURITS PRINS
en EMMA LEHMANN, te Scheveningen.

Vz. De door een muurkroon gedekte wapens van Amsterdam en Mainz binnen een parelcirkel, onder de wapens op een gedrapeerd doek: AMSTERDAM MAINZ

Omschrift: ZUR ERINNERUNG AN DIE HOCHZEIT VON EMMA LEHMANN UND MAURITS PRINS
23. JANUAR 1883 *

Kz. Gezicht op de Noordzee, het strand,

de duinen en den vuurtoren te Scheveningen in parelkringel. Boven: Omschrift in hebreuwsche karakters. Onder: * SCHEVENINGEN *

Tin met oog, 42 m.M. Kon. Kabinet.

Het omschrift luidt volgens de vertaling in de israëlietische kerkenboeken:

„Machtige vloedten vermogen de liefde niet uit te blussen, de rivieren kunnen haar niet wegspoelen.” (*Hooglied*, Hoofdstuk VIII, vers 7, 1^e gedeelte) „15 Sjewath” = 23 Januari.

581. 1883. — 26 Januari.

Aanneming der wet tot verlegging van
de uitmonding van de Maas.

Vz. De wetgever gezeten op een troon, geplaatst op eene verhevenheid van drie trappen, reikt met de rechterhand een rol papier, waarop staat:

WET
26 JANUARI
1883.
Staatsblad No. 4

aan de provincie Noord-Brabant, die met gebogen rechterknie, de rechterarm rustende op het wapen der provincie, de linkerhand ten teeken van dank op de borst legt.

Op de trappen van den troon, twee naakte knaapjes met lauwerkransen op het hoofd, links de Waal, met antiëken door wingerdloof omgeven roeispaan, rechts de Maas, met een visch in de hand, aan wie door den wetgever met den wijsvinger van de linkerhand de nieuwe richting wordt aangewezen.

Tegen de trappen van den troon rusten rechts spade en houweel, op de onderste trap links: L. JÜNGER INV. In de afsnede maatstok en schietlood, ter zijden waarvan staat:

F. BAETES. FEC.

ANTVERP.

Kz. In versierden rand, omgeven door een verhoogden matten band, waarop 8 vijfpuntige sterren:

IN HET
34^E JAAR DER
REGEERING VAN
KONING WILLEM III
ONDER HET BESTUUR
VAN DEN
MINISTER VAN WATERSTAAT
JONK^HR G. J. G. KLERCK
IS DE WET
VAN 26 JANUARI 1883
TOT VERLEGGING
VAN DE
UITMONDING DER MAAS
TOT STAND
GEKOMEN

Brons 75 m.M. Verz. Z. *Bijdragen* 2^e druk, n°. 567. *Oranjepenningen* 1366. *Tijdschrift* 1896, blz. 172.

Ieder, die in het N. deel van Noord-Brabant gereisd heeft, weet, dat vaak maanden lang de spoordam in plaats van door landerijen door uitgestrekte watervlakten scheen voort te loopen. Dit is rivierwater en komt uit de Maas door het werken der overlaten — lagere dijkgedeelten, daarin opzettelijk aangebracht om de dijken te sparen, daar de sterk kronkelende rivier bij sterken was het water niet spoedig genoeg kan loozen. Hoewel dit vruchtbaar slib medevoerend water de landerijen eer beter dan slechter maakte, was het vaak te lang uitblijven van genoegzamen val, waardoor het weg kon

vloeien, wel degelijk een groot nadeel voor den landbouw, daar de weilanden eerst laat in gebruik genomen en de bouwlanden niet tijdig bewerkt konden worden. Daarvoor werd bij de wet van 26 Januari 1883 Stbl. n° 4, overwegende, dat in het rivierbelang en ter verbetering van den waterstaatstoestand in Noord-Brabant noodig is tot volledige afscheiding van Maas en Waal over te gaan, bepaald, dat de uitmonding van de Maas zou worden verlegd naar den Amer, met vaststelling van de daartoe noodige werken.

De penning werd in goud, zilver en brons aangeboden aan den Koning en aan den zoon van den op 17 Januari 1884 overleden minister KLERCK en ontworpen door prof. L. JÜNGER te Amsterdam, aan wien de 1e prijs bij den gehouden wedstrijd werd toegekend.

Elk der gemeenten, welker inwoners tot het vervaardigen van den penning bijdroegen, kreeg een ex. in brons met de navolgende oorkonde :

OORKONDE.

In het jaar MDCCCLXXXIII den zes en twintigsten dag der maand Januari is de wet tot verlegging der uitmonding der Maas naar den Amer tot stand gekomen.

Ter herinnering aan dit voor Noord-Brabant zoo gewichtig feit, is een Gedenkpenning geslagen, die in drie metalen, goud, zilver en brons aan zijne Majesteit den Koning der Nederlanden en aan Zijne Excellentie den Minister van Waterstaat Jonkhr. G. J. G. Klerck is aangeboden.

De Gemeente wier inwoners tot het vervaardigen van dien Penning hebben bijgedragen, ontvangt ter eeuwige gedachtenis een afslag van dien Penning in brons.

's-HERTOGENBOSCH, 15 April 1884.

De Commissie tot aanbieding van een Huldeblijk aan de Regeering naar aanleiding der Wet van 26 Januari 1883 (Staatsblad No. 4).

Jhr. JOS. DE LA COURT, *Voorzitter*,

Dr. A. VAN DER STEEN,

F. J. POMPE.

Mr. F. A. J. VAN LANSCHOT.

Mr. A. H. SASSEN.

P. F. A. SPRENGERS.

Jhr. M. A. SNOECK.

A. JANSEN, *Secretaris*.

Er werden vervaardigd 2 gouden, 38 zilveren en 150 bronzen ex.

582. 1883. 22 Februari.
200-jarig bestaan van het Diaconie Oude
Vrouwen- en Mannenhuis der Neder-
landsch-Hervormde gemeente
te Amsterdam.

Vz. Opschrift:

GOD IS GETROUW.
TWEDE
EEUWFEEST
VAN HET
DIA. OUDE VROUWEN-
EN MANNENHUIS
DER NED. HERV. GEM.
TE AMSTERDAM.

daaronder een eike- en een lauwertak, om-
strengeld door een slangenrond.

Kz. Tusschen twee samengestrikte met eike-
loof omslingerde palmtakken:

1683

22 FEBRUARI

1883

omschrift bovenlangs in twee regels:

TOT DEN OUDERDOM TOE ZAL IK DEZELFDE ZIJN,
JA TOT DE GRIJSHEID TOE ZAL IK ULIEDEN DRAGEN.

JES. 46: 10.

Brons, 42 m.M., Verz. Z.

583. 1883. Februari.

Prijspenning der Maatschappij tot Bevorde-
ring der Bouwkunst te Amsterdam

Vz. De bouwkunst onder de gedaante eener

vrouw met muurkroon op het hoofd, naar links-gewend zittende op een antieken zetel, waartegen het nederlandsche wapen rust, houdt in de linkerhand een lauwerkrans en reikt met de rechter een dergelijke krans uit aan een voor haar staanden gevleugelden knaap, met ontrold perkament in de handen, (bestemd om den naam der bekroonden op te plaatsen). Achter haar zetel een lauwerstruik. In de afsnede staat: F. BAETES. FEC.

Kz. Drie door de koninklijke kroon gedekte wapens, links het St. Lukaswapen, drie zilveren schilden op een blauw veld, rechts gereedschappen van zilver op rood veld, in het midden passer, teekenhaak en maatstok op een mat veld, daaronder op een lint:

AMSTERDAM

Omschrift op matten rand: MAATSCHAPPIJ
TOT BEVORDERING DER BOUWKUNST

Brons, 75 m.M., Verz. Z.

Voor dezen penning werd in November 1881 een prijsvraag uitgeschreven, waarop geen enkele nederlandsche stempelsnijder een antwoord inzond, doch twee antwoorden beide van F. BAETES te Antwerpen inkwamen, welke echter geen van beide geheel voldeden. Om de vele goede eigenschappen, welke ze vertoonden, werd door de heeren P. J. H. CUYPERS en Prof. E. GUGEL met den inzender in onderhandeling getreden, aan wien de vervaardiging van den hiervoor beschreven penning naar een door deze beide heeren ontworpen schets in Februari 1883 werd opgedragen. (*Bouwkundig Tijdschrift* 10^e jaargang, n°. 1.)

De maatschappij opgericht 26 Januari 1842, opvolgster van de vroegere Maatschappij tot Aanmoediging der Bouwkunst (1814—1830)

stelt zich ten doel de beoefening en de kennis van de bouwkunst te bevorderen en de algemeene belangen harer beoefenaars voor te staan. Zij heeft afdelingen in verschillende gemeenten in Nederland en de overzeesche bezittingen, geeft een geïllustreerd weekblad en voormeld tijdschrift uit en heeft sedert 1885 te Amsterdam, Marnixstraat 402, een eigen gebouw voor permanente tentoonstellingen. H. M. de Koningin-weduwe is beschermvrouw, sedert Augustus 1901 ook H. M. de Koningin.

Ter gelegenheid van de viering van het 60-jarig bestaan in 1903, schreef de vereeniging een internationale prijsvraag uit voor een ontwerp voor een koninklijk paleis te Amsterdam, waar men het fraaie oude raadhuis van JACOB VAN CAMPEN, (paleis op den Dam,) gaarne tot zijn vroegere bestemming zag wederkeeren.

584. 1883. 4 Mei.

25-Jarig huwelijk van J. W. RADEMAKER en
C. B. LASANCE te Amsterdam.

Vz. Gelijk n°. 440.

Kz. Omschrift op matten rand:

* 25-JARIGE ECHTVEREENIGING *
AMSTERDAM 4 MEI 1858—1883

In het veld, in een door een parelcirkel
omgeven rozenkrans:

VAN
J. W. RADEMAKER
EN
C. B. LASANCE.

Brons, 51 m.M., Verz. Rijksmunt.

585. 1883. 25 Mei.

44-Jarig bestaan der Societeit „MOMUS”
te Maastricht.

Vz. In een binnenrand een molen, omschrift:

SOCIETEIT MOMUS
⊗ MAASTRICHT ⊗

Kz. In een lauwerkrans:

IV × XI
 JARIG
 JUBILÉ
 1839—1883

A. WEBER.

Koper, met oog en ring, 24 m.M., Kon. kabinet.

MOMUS is volgens de fabelleer de god der spotternij en zoon van den slaap en van den nacht, hij wordt voorgesteld als een grijsaard of mager jongeling met het gelaat van een satyr en met een zotskap.

De naar hem genoemde societeit werd onder presidium van LOUIS POLIS, die tot zijn dood (1878) die funktie bekleedde, opgericht in 1839, toen de negen jaren geduurd hebbende staat van beleg van Maastricht, die zeer nadeelig op den bloei der stad en de ontwikkeling van handel en nijverheid had gewerkt, eindelijk tot algemeene vreugde werd opgeheven. De naam werd gekozen als eene toespeeling op de gedwongen rust, waarna de geest weer behoefte gevoelde om vonken te schieten. Het wapen der societeit bestaat uit een zilveren molen op een veld van rood en groen, vertikaal gedeeld, (volgens een oud Momus-lied: wit — onschuldig vermaak, rood — verlangen naar onderlinge vriendschap, groen — hoop op eendracht), gedekt door een zotskap, met een bok en een nar tot schildhouders, rustende op een door de ster van Maastricht saamgehouden wingerdrank met masker en lier en een hoorn van overvloed; haar spreuk luidt: „Gekheid, mer neet boeten de schraom”. Het gekkennummer XI speelt een groote rol, het bestuur bestaat uit XI leden (genaamd het hooglustig comité van XI, waarvan de voorzitter teekent FLAPPINUS XI), de kontributie is $\text{f } 11.-$, alle 11 jaren wordt het verjaarafeest gevierd, alle momusfeesten met 11 kanonschoten begroet, ook in de afmetingen enz. van den Momustempel, aan het Vrijthof, waartoe 25 Mei 1883 bij het 4×11 e Momusjaarfeest de eerste steen werd gelegd, treffen wij dit getal aan. De armen ondervinden een grooten steun van de societeit en weder is 11 het grondgetal bij alle uitdeelingen. In 1847 werd eene soepkokerij, in 1880 eene afdeeling armenkleeding, in 1890 een oude-mannenhuus gesticht. Ieder, die iets in te brengen heeft, moet daartoe het (houten) gevleugelde paard Pegasus bestijgen.

586.

1880. Mei.

Bezoek van HH. MM. den Koning en
 de Koningin aan de landbouwten-
 toonstelling te Ettelbruck.

Vz. Het door de koninklijke kroon gedekte wapen van Luxemburg op een cartouche, omgeven door eike- en lauwertakken, waarboven een muurkroon.

Omschrift: ✠ CONCOURS GÉNÉRAL HONORÉ DE L'AUGUSTE VISITE DE L. L. M. M. LE ROI ET LA REINE

Kz. Krans van landbouwprodukten, werktuigen, vruchten, dierenkoppen enz. waarbinnen:

ETTELBRUCK
—•—
MAI
1883

Omschrift: ✠ L'AGRICULTURE EST L'INDUSTRIE MÈRE DU GRAND DUCHÉ

Zilver verguld, 50 m.M., Kon. Huisarchief.
587. 1883. Mei—November.

Internationale koloniale en uitvoerhandel-
tentoonstelling te Amsterdam.

Vz. De voorgevel van het hoofdgebouw,
boven in boog: TENTOONSTELLING
onder: AMSTERDAM

1883.

op de afsnede: A. J. DE VRIES AMSTERDAM.

Kz. HERINNERING

AAN DE
INTERNATIONALE
KOLONIALE
EN
UITVOERHANDEL

TENTOONSTELLING

AMSTERDAM • 1883

Kompositie, 50 m.M., Verz. Z., afgebeeld in de *Revue Belge* 1885 pl. XIII n°. 3.

588. Alsvoren.

Gelijk n°. 587, doch het hoofdgebouw is anders gemodelleerd en veel hoger geplaatst, waardoor de afsnede aanmerkelijk grooter is.

Kompositie, 50 m.M., Verz. W. SNOECK.

589. Alsvoren.

Vz. Het gekroonde wapen van Amsterdam in een krans van eike- en lauwerbladen, omschrift op matten rand:

★ INTERN. KOLONIALE EN UITVOERHANDEL TENTOONSTELLING 1883 ★ AMSTERDAM

Kz. Een palmboom, rechts daarvan: berg waarachter de zon opkomt, distilleertoestel, palet met penseelen en schilderstok, kamrad, aanbeeld, hamer, bijenkorf, schepen, korenschoof; links: anker, merkuriusstaf, gevleugeld wiel, verrekijker, passer, globe, lokomotief, landkaart, graadboog en kompas, benevens een uit een telegraaflijn vliegende bliksemstraal, waarop een knaap is gezeten met brief in de linker- en fakkel in de rechterhand. Op de afsnede: J. D. POSTHUMUS I & F. AMST.

In de afsnede links het wapen van Batavia met een leeuw met zwaard als schildhouder;

rechts het wapen van Suriname met een met pijl en boog gewapenden indiaan als schildhouder.

Kompositie, 52 m.M., Verz. Z., afgebeeld *Revue Belge* 1885 pl. XIII, n°. 1.

590. Als voren.

Vz. Boven het gekroonde wapen van Amsterdam, met twee leeuwen als schildhouders, houden twee engelen, waarvan de links geplaatste staat, de andere op een knie rust, een banderol waarop:

SOUVENIR
D'AMSTERDAM.

Daarboven in een stralend licht: 1883

Kz. Een zee, aan welker linkeroever het tentoonstellingsgebouw, aan den rechter een berg met twee palmboomen en waarin op den voorgrond een rots met vuurtoren, wordt door drie schepen doorkliefd, terwijl NEPTUNUS in een schelp met twee miniatuurpaardjes bespannen er over trekt en MERKURIUS er over vliegt; op den achtergrond een spoortrein.

Opschrift: EXPOSITION INTERNATIONALE
COLONIALE ET D'EXPORTATION
GÉNÉRALE.

Kompositie, 38 m.M., Verz. Z., afgebeeld in de *Revue Belge* 1885 pl. XIII n°. 2.

591. Alsvoren.

Vz. De linksgewende borstbeelden van Koning en Koningin, (daaronder: E. MAYER STUTTGART volgens mededeeling van den heer ROEST,

— ontbreekt echter op mijn exemplaar).
Omschrift op matten rand:

⊕ HERINNERING AAN AMSTERDAM ⊗
1883

Kz. Ellipsvormige medaillon met de façade van het hoofdgebouw, daaronder dito medaillon met de façade van het rijksmuseum. De overblijvende ruimte worden ingenomen door ornamenten en linten waarop:

INTERNATIONALE KOLONIALE
EN. UITVOERH. TENTOONSTELLING

Kompositie, 51 m.M., Verz. Z., afgebeeld in de *Revue Belge* 1885 pl. XIV n°. 1.

Oranjepenningen 1367.

592. Als voren.

Vz. De façade van het hoofdgebouw, daaronder een ornament.

Kz. In een rand het wapen van Nederland met twee gekroonde leeuwen als schildhouders, rustende op ornament met lint, waarop:
JE MAINTIENDRAL.

Daaronder: AMSTERDAM
1883

Omschrift: * INTERNATIONALE KOLONIALE
1° UITVOERHANDEL TENTOONSTELLING

Kompositie, gepatineerd, 42 m.M., Verz. Z., komt voor met oog en als broche.

593. Alsvoren.

Vz. De linksgewende hoofden van Koning en Koningin in krans, omschrift in paretrand:

* HERINNERING AAN AMSTERDAM * 1883

Kz. De façade van het hoofdgebouw in
parelrand.

Omschrift: * INTERNATIONALE KOLONIALE EN
UITVOERHANDEL TENTOONSTELLING.

Tin, met oog, 28 m.M., Verz. Z.

Tijdschrift 1896, blz. 134, *Oranjepennin-
gen* 1368.

593^A. Als voren.

Vz. De façade van het hoofdgebouw, daar
boven tusschen krullen: FRONT

Kz. Omschrift: INTERNATIONALE
TENTOONSTELLING

In het veld tusschen krullen en ornamenten:

I MEI

AMSTERDAM

1883

Lood, met oog, 24 m.M., Verz. DIRKS
(Friesch gen.)

594. Als voren.

Vz. Borstbeeld van Z. M. koning WILLEM III
bijna en face, ter zijde: 18 — 83.

Omschrift: O Z. M. WILLEM III BESCHERMHEER O
AMSTERDAM

Kz. INTERNAT.
KOLONIALE
EN
UITVOERHANDEL
TENTOONSTELLING

Daartusschen eenig loofwerk.

Tin, 19 m.M., Verz. Z.

595. Als voren.

Adrespenning van de lettergieterij van
FLINSCH te Frankfort a/d Main.

Vz. Het duitsche wapen (adelaar met rijks-
appel en zwaard) gedekt door helm met lambre-
quins, als helmteeken een griffioen met inktrol.

Omschrift in parelcirkel:

AUSSTELLUNG ZU AMSTERDAM

♦ 1883 ♦

Kz. Een wapen, (veld beladen met schui-
nen balk, waarop 3 zespuntige sterren, kleuren
niet aangegeven), met rechts een staanden beer
als schildhouder, rustend op een lint met
het opschrift: GEGR. (undet) 1828

Omschrift in parelcirkel:

MACHINENGUSS D. SCHRIFTGIESSEREI FLINSCH

♦ FRANKFURT A/M. ♦

Letterspecie, 22 m.M., Verz J. KARREMAN.

596. Als voren.

Penning van de regeering van Haiti.

Vz. Wapentropée, waarvoor een palmboom
gedekt door een vrijheidsmuts, daaronder op
een lint: L'UNION FAIT LA FORCE, alles omgeven door
een parelrand.

Omschrift: ☉ REPUBLIQUE D'HAÏTI ☉

GÉNÉRAL SALOMON PRÉSIDENT

Kz. In een lauwer- en eikelooftkrans:

GOUVERNEMENT HAÏTIEN

SECRÉTAIRES D'ÉTAT
LEURS EXCELLENCES

FRANÇOIS MANIGAT

AGRICULTURE

INNOCENT MICHEL PIERRE

GUERRE

GÉNÉRAL DAMIER

RELATIONS EXTÉRIEURES

OVIDE CAMEAU

INTÉRIEUR

MADIOU

JUSTICE

Onder den krans:

COMMISSAIRE GÉNÉRAL DU GOUVERNEMENT

H. HOEYLAERTS CONSUL GÉNÉRAL

Omschrift: ⌘ EXPOSITION INTERNATIONALE D'AMSTERDAM 1883 ⌘

Brons, 50 m.M., Kon. kabinet. Zie: *Revue Belge* 1885 pl. XIV no. 3.

507.

Als voren.

Bekroningspenning.

Vz. Links gewend hoofd van Z. M. den Koning, geplaatst boven de gekroonde wapens van Nederland en Amsterdam, waarboven een lint met de opschriften: JE MAINTIENDRAI EN AMSTERDAM

Beneden in het veld: A. FISCH.

Omschrift: WILLEM III KONING DER NEDERLANDEN HOOGHE BESCHERMHEER VAN DE TENTOONSTELLING

Kz. De faam met bazuin, zwevende op de wolken, bekroont een naakten jongeling, die een

fakkel in de linkerhand houdt, met een lauwerkrans. Daaronder op een cartouche, omgeven door palmbleden, vruchten, baal, kamrad, aanbeeld, palet, korenschoof en retort, waarboven een wijnrank en waaronder een vijfpuntige stralenschietende ster:

MEDAILLE D'ARGENT (of ander metaal)
 GROUPE N^o
 CLASSE N^o

Omschrift: INTERNATIONALE KOLONIALE EN
 UITVOERHANDEL TENTOONSTELLING 1883

In diverse metalen, 70 m.M. Afgebeeld in
 de *Revue Belge* 1885, pl. XII.

597^A. Alsvoren.

Vz. = n°. 597, zonder naam van den graveur.

Kz. = n°. 597, doch op de cartouche (geslagen):
 VALENTINE & COMPANY

NEW-YORK

Tin, 51 m.M., Verz. Z.

598. 1883. 2 en 3 Juni.

8^e Jaarlijksch Muziekfeest der Nederlandsche
 Toonkunstenaars-vereeniging te Breda.

Vz. Lier, waarboven een vijfpuntige stralende ster, daaronder het wapen van Breda omgeven door een lauwerkrans.

Kz. Opschrift: VIIIe

JAARLIJKSCH
 MUZIEKFEEST

2 EN 3 JUNI
1883
BRED A
NED. TOONK. VEREENIGING

Koper verzilverd, met oog, hoog 35 m.M.
breed 30 m.M., Verz. SNOECK.

Bijdragen, 2^e druk n°. 567*

599. 1883. 12 Juni.

Huwelijk van A. BOM en E. TER HORST
te Amsterdam.

Vz. In een lauwerkrans:

Ter herinnering
aan het

GROENE FEEST

van den Heer

ADRIAAN BOM

en Mejuffrouw

EELKJEN TER HORST

12 Juni 1883.

Kz. In een lauwerkrans:

REFREIN

Die toast is goed bevallen

Ons allen, ons allen,

Die toast is goed bevallen,

Daar kan een glas op staan.

De Ceremoniemeesters.

Verguld papier, 98 m.M., Verz. TEYLER.

De heer A. BOM, makelaar, bekend door zijne munt- en penning-
veilingen, wiens firma G. THEOD. BOM & ZOON is gevestigd te Am-
sterdam in: *d' Koning van Zweden*, Keizersgracht 149, is lid-oprichter
van ons genootschap en trad gedurende de eerste 9 jaren
(1893—1901) belangeloos als uitgever op van het „*Tijdschrift*”.

600. 1883. 22 Juni.

Inwijding der nieuwe gebouwen
van de Groninger Studentensocieteit:
Mutua Fides.

Vz. De gevel van het societeitsgebouw,
daaronder: MDCCCLXXXIII.

Omschrift: * A. D. V. NON · MART. - MUTUA
FIDES - MDCCCXV. * INAUGURAT. A. D. XI KAL. IUL.

Kz. Het korpswapen, (uit de wolken opkomende zon, daarvoor gekruist zwaard en vijl met een lint waarop: Vindicat atque polit, in uiterst kleine letters).

Omschrift: ACADEMIA GRONINGA.

VINDICAT ATQUE POLIT.

Brons, 32 m.M., Verz. Z,

Het groningsch studentenkorps „Vindicat atque polit” werd opgericht 4 Februari 1815 en opende 3 Maart 1815 de societeit Mutua fides. Bij de reuniefeesten in 1879 vormde zich een commissie van oud-studenten en burgers, die eenigen tijd later plm. f 12000.— bijeen had gebracht voor de stichting van een nieuw societeitsgebouw, terwijl de kosten verder uit een premieleening van f 70000.— werden bestreden. Een prijsvraag werd uitgeschreven en het bekroonde ontwerp van D. KRUYF, architect te Utrecht, na enkele wijzigingen uitgevoerd.

Het wapen van „Vindicat atque polit” was vroeger alleen een zwaard en vijl, daarnevens bestond „Post chaos lux”, met de zon, die de wolken verjaagt. Bij de ineensmelting der twee korpsen, den 7^{den} December 1843, is het gekombineerde wapen ontstaan.

Volgens mededeeling van twee oud-studenten was het debiet der medailles niet groot en werden de in latere jaren aankomende groenen genoodzaakt den penning voor f —.75 te koopen.

601. 1883. 23—28 Juni.

Prijспенning der nationale tuinbouw-
tentoonstelling te Harlingen.

Vz.

NATIONALE
TUINBOUW
TENTOONSTELLING
HARLINGEN
23 — 28 JUNI
1883

Kz.

COMMISSIE
VOOR VOLKSVERMAAK
AFDEELING
FLORALIA

Brons, 30 m.M., Verz. TEYLER.

1883. 1 Juli.

De Algemeene Nederlandsche Wielrijders-
bond opgericht.

602.

Insigne.

Het ongekroonde nederlandsche wapen.

Omschrift: 1883

ALGEMEENE NEDERLANDSCHE WIELRIJDERSBOND.

Eenzijdig, zilver, 30 m.M., Verz. Z.

Voor diverse waardigheden bestaan deze
insignes, zoowel zilver als zilververguld, met
een daaronder door middel van 2 ringetjes
bevestigd lint van gelijk metaal, breed 28 m.M.

waarop:

- a. HOOFD-CONSUL.
- b. AFD. . CONSUL.
- c. CONSUL.
- d. AFD-AFGEV:
- e. SUB: AFGEV:
- f. AFGEVAARDIGDE

603. De kampioenmedaille vertoont hetzelfde beeld als het insigne, doch is omgeven door een breeden lauwerkrans.

Goud, zilver en brons, eenzijdig met oog en ring, 45 m.M.

604. De groote bekroningsmedaille vertoont hetzelfde beeld omgeven door gladden rand.

Kz. Glad.

Goud, zilver en brons, met oog en ring, 39 m.M.

605. De kleine bekroningsmedaille vertoont hetzelfde beeld omgeven door versierden rand.

Kz. Glad veld omgeven door een eike- en lauwerkrans.

Goud, zilver en brons, met oog en ring, 35 m.M., Verz. Z.

606. Het eerekruis vertoont hetzelfde beeld, het wapen blauw en goud, het veld zwart en goud geëmailleerd, het opschrift afgekort tot:

1883

ALG. NED. WIELR. BOND

welk medaillon, groot 14 m.M., rust op een fraai zilver of zilververguld kruis met ingesneden armen, waardoor zich een lauwer en eikekrans slingert, 34 m.M. met oog en ring.

607. Het bestuursinsigne vertoont hetzelfde beeld, omschrift afgekort als voren, welk me-

daillon, groot 18 m.M., omgeven door eiken- en lauwertakken, rust op een door de kon. kroon gedekten stuurstang waarom een lint is gekronkeld, waarop boven: BESTUUR.

Zilververguld, hoog 45, breed 33 m.M. met oog en ring.

N°. 603/7, aan lint in de nationale kleuren, alle vervaardigd door BEGEER te Utrecht.

Het doel van den bond is het wielrijden te bevorderen, welk doel men tracht te bereiken door het toeren te steunen en gemakkelijk te maken, het uitgeven van kaarten, reiswijzers en handleidingen, (*Reiswijzer met spinwebkaart, Wielrijdersatlas voor Nederland, Reisgids voor België en Luxemburg*), het behartigen van de belangen der wielrijders bij de bevoegde macht, het uitgeven van het bondsorgaan „*de Kampioen*” en het regelen van wielervedstrijden. Het gebied van den bond omvat 13 afdelingen, elk met een afdelingskonsul en plaatsvervangend konsul, t. w.: onze 11 provinciën, Nederlandsch-Indië en het buitenland. Behalve individueele leden, (in oktober 1902 ruim 19000), kunnen ook verenigingen lid zijn van den bond, mits alle leden boven 16 jaar bondsleden worden. Met de bondshotels zijn kontrakten gesloten, waardoor bondsleden tegen verminderd tarief kunnen logeeren enz. Voor goede en billijke hulp worden bondsrijwielherstellers aangesteld, op gevaarlijke hellingen en bochten worden waarschuwingborden, op vele kruispunten wegwijzers opgericht, ten platte lande hulpkisten geplaatst, met verbandmiddelen en reparatieartikelen. Tegen hinderlijke en onbillijke verordeningen op het wielrijden werd vaak met vrucht gewerkt. Bij aanranding enz., dient eene kommissie van rechtsgeleerden den leden kosteloos van advies, een garantiekommissie is hen behulpzaam bij geschillen over aankoop of herstel van rijwielen. Bondsleden behoeven bij uitstapjes in België geen waarborgsom te storten; met buitenlandsche bonden zijn overeenkomsten gesloten om de bondsleden op gelijken voet als hun eigen leden te behandelen. Overal zijn konsuls aangesteld, die de waarschuwingborden en wegwijzers inspekteren en inlichtingen verstrekken.

(Wordt vervolgd).

544.

581.

542.

542.

615.

